

Den Norske Turistforenings innspill til statsbudsjettet for 2027

I årene som kommer, vil Norge møte en rekke utfordringer: En voksende klima- og naturkrise, økende ulikhet og utenforskap, et krevende sikkerhetspolitisk bilde med økte krav til samfunnsberedskapen vår, og komplekse utfordringer knyttet til befolkningens fysiske og psykiske helse.

Friluftslivet, og friluftslivsorganisasjoner som DNT, spiller en viktig rolle i møte med alle disse utfordringene. Vi tilbyr en arena hvor mennesker opplever fellesskap med og i naturen, kommer i aktivitet, og lærer grunnleggende friluftslivskompetanse. Undersøkelser viser at friluftsliv er den aktivitetsformen flest inaktive vurderer som enklest å bli med på. For barn og unge kan friluftsliv være en arena som gir mestring, bevegelsesglede og fellesskap fremfor konkurranse, måling og utstyrsjag. Naturen er åpen for alle, og forskning viser at bruk av natur og friluftsliv gir fysiske så vel som mentale helsegevinster, med svært begrenset ressursbruk. Her er potensialet fremover stort, og DNT er derfor glade for at Regjeringen har tydelige ambisjoner for friluftslivet i sitt partiprogram.

Den Norske Turistforening er Norges største og eldste friluftslivsorganisasjon. Vi har rundt 340 000 medlemmer, og hvert år legges det ned over 1 million timer frivillig innsats i foreningene våre. DNT forvalter over 23 000 km stier og 600 hytter, og er landets største tilbyder av organisert friluftslivsaktivitet. Slik står vi også i en unik posisjon for å bidra til målet om at flere skal delta i friluftsliv.

Innspill til Klima- og miljødepartementets budsjett for 2027

Gjennom friluftslivet opplever mennesker fellesskap med og i naturen. Friluftsliv spiller en viktig rolle for at vi skal leve gode liv, og for at flere skal forstå verdien av å bevare natur. Samtidig vet vi at friluftslivet står ovenfor flere utfordringer: over tid har bevilgningene til lavterskel friluftslivsaktivitet falt, og stadig mer av natur- og friluftslivsområdene våre bygges ned.

Regjeringen har klare ambisjoner for natur og friluftsliv. Arbeiderpartiets program slår fast at klima og natur skal være rammen for all politikk, og at nærfriluftsliv og andre arenaer for enkel introduksjon til friluftslivet, må sikres økonomisk støtte.

Et naturvennlig friluftsliv for alle

Friluftslivsformål - Aktivitetsmidler, Kap. 1420, Post 78

Tilskudd til friluftslivsaktivitet er en av de viktigste støtteordningene friluftslivet har. Posten støtter blant annet nærturer, ferskingkurs, friluftstrim og friluftsskoler, og bidrar til at friluftslivsorganisasjonene kan invitere flere med ut på tur, uavhengig av kulturelle, fysiske og økonomiske barrierer.

Mellom 2016 og 2025 ble aktivitetsmidlene til friluftslivet redusert med 22,5 millioner som følge av manglende prisjustering. Det tilsvarer en reduksjon på 25 prosent. I tillegg har flere friluftslivsformål som tidligere fikk støtte gjennom egne budsjettposter, blitt overført til den samme potten. Det gjelder for eksempel turplanleggeren UT.no, som tidligere fikk driftstøtte i en egen post i statsbudsjettet. Samlet gjør det at friluftslivsorganisasjonene står svakere i det viktige arbeidet med å inkludere flere i friluftslivsaktivitet.

I forbindelse med Friluftslivets år 2025 ble det bevilget 25 millioner *ekstra* til aktivitet gjennom året. Det er midler som kom svært godt med: I 2025 økte antall aktiviteter i DNTs regi med over 21 %. Det viser at å øke bevilgningene, gir mer aktivitet.

I statsbudsjettet for 2026 ble aktivitetsmidlene økt med 17 millioner kroner fra 2024-nivået. DNT mener at dette er positivt, men mener det er behov for å ta igjen hele etterslepet, og på sikt styrke posten slik at friluftslivsorganisasjonene kan introdusere flere til friluftsliv og arrangere flere lavterskelaktiviteter.

DNT ber regjeringen:

- Øke midlene til friluftslivsaktivitet (Kap. 1420, post 78) til 110 millioner for 2027, som første ledd i en opptrappingsplan, slik at aktivitetsmidlene kommer opp i 180 millioner i 2030.

Ta vare på naturen

Tilskudd for å ivareta naturmangfold i kommuneplanlegging, Kap. 1420, post 60

Arbeiderpartiet har et uttalt mål om å "etablere et overordnet nasjonalt mål for norsk naturpolitikk om å være arealnøytrale innen 2040". Kommunene er nøkkelen til å nå målet om arealnøytralitet, men dette krever kunnskapsbasert arealplanlegging lokalt og en kritisk

gjennomgang av gamle planer. I dag vet vi for eksempel at kommunene har satt av 2,5 milliarder kvadratmeter natur til bygging av bolig, hytter og næring.

Noe av det viktigste kommunene kan gjøre er å utarbeide kommunedelplaner for naturmangfold og å gjennomføre planvask. Dette er også påpekt i nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, og i statlige planretningslinjer for hhv. klima og arealbruk og mobilitet.

Natursats er derfor en viktig ordning som må styrkes. Det er særlig viktig nå når stadig flere kommuner også setter egne mål om arealnøytralitet og har behov for midler å gjennomføre tiltak knyttet til både planvask og andre tiltak for å ivareta naturmangfold.

DNT ber regjeringen:

- Bevilge 200 mil. til Natursats over kap. 1420, post 60.

Støtte til vannkoordinatorer og vannforvaltning, Kap. 1420, Post 21/80

En vellykket og helhetlig vannforvaltning krever medvirkning fra allmennheten, brukere og interesseorganisasjoner knyttet til vannmiljøet. Dette suksesskriteriet er nedfelt som en direkte forpliktelse i EUs rammedirektiv for vann. Miljø- og friluftslivsorganisasjonene har i over ti år i stor grad løst denne oppgaven for norske myndigheter på en svært kostnadseffektiv måte gjennom to vannkoordinatorer. I statsbudsjettet for 2023 ble imidlertid den direkte bevilgningen til miljø- og friluftslivsorganisasjonenes vannkoordinatorer overført til en tilskuddspost. Tilskuddet er også vesentlig redusert, og dette vanskeliggjør arbeidet betydelig.

DNT ber regjeringen:

- Sikre en bevilgning på 2 millioner kroner til vannkoordinatorer for sivilsamfunnets medvirkning til gjennomføringen av EUs vanndirektiv i Norge.

Helhetlige løsninger for villreinen

Tilskudd til tiltak for villreinvennlig ferdsel av mennesker, Kap. 1420, Post 80

I Meld. St. 18 (2023-2024) *Ein forbetra tilstand for villreinen* legges det vekt på økt tilrettelegging for villreinvennlig ferdsel. Tiltaksplanene for villreinområder er et viktig ledd i å operasjonalisere dette. DNT har de siste årene gjennomført mange tiltak for å bedre situasjonen for villreinen, og vi er innstilt på å gjøre mer gjennom tiltaksplanene. Dette krever imidlertid omfattende kunnskap, samarbeid og ikke minst økonomiske ressurser.

Stortinget har i anmodningsvedtak 785 bedt regjeringen om å «sikre gode avbøtende tiltak for frivillig sektor i dei tilfelle merkte stiar eller turisthytter må leggjast ned eller flyttast.»

Det haster med å komme i gang for å gjennomføre større tiltak. Derfor er vi glade for den nye tilskuddsordningen for å fremme villreinvennlig ferdsel. Vi vil imidlertid påpeke at kostnadene vil komme over flere år og vil på det sterkeste oppfordre til at ordningen videreføres i budsjettet for 2027 og i påfølgende år.

En omlegging av hytte- og rutenettet for å fremme en mer villreinvennlig ferdsel er et langsiktig arbeid som vil kreve støtte i flere år og som totalt sett vil beløpe seg til mange titalls millioner.

Eksempelvis er et estimat for regjeringens forslag til tiltak i Setesdal-Ryfylke og som berører DNT direkte, beregnet til nærmere 65 millioner kroner. Det inkluderer kostnader ved nedlegging/flytting av turisthytter og etablering av erstatningshytter. I tillegg kommer engangskostnader knyttet til tiltak de andre områdene (Rondane, Snøhetta og Hardangervidda), samt økonomiske tap som følge av nedlegging/ begrensninger i virksomhet, i tråd med tildelingskriterier for posten.

DNT ber regjeringen:

- *Bevilge 20 millioner kroner for å sikre gjennomføring av planlagte tiltak i tiltaksplaner for villreinområder og for å sikre gode avbøtende tiltak for frivillig sektor, i tråd med Stortingsvedtak 785.*

Investering i allemannsretten og besøksforvaltning

Nasjonale turiststier, Kap. 1420, Post 78

Allemannsretten er en forutsetning for den norske turtradisjonen og befolkningens mulighet til aktivitet og opplevelser både i fjellet, i skogen og ved kysten. Samtidig har allemannsretten stor verdi for det naturbaserte reiselivet. DNT opplever at allemannsretten er under press, og mener det er viktig at regjeringen i statsbudsjettet 2027 styrker innsatsområder som bidrar til at dette fellesgodet bevares for fremtiden. Store turiststrømmer har de siste årene funnet veien til ikoniske turmål, og overturisme, dyre redningsaksjoner, mangelfull søppelhåndtering og naturslitasje har reist spørsmål om å innskrenke allemannsretten med forbud og ferdselsrestriksjoner. DNT mener at utfordringer knyttet til økt ferdsel og turisme i stedet må løses gjennom god besøksforvaltning, og blant annet midler til informasjon, tilrettelegging og kanalisering. Dette er et statlig og kommunalt ansvar, og offentlige midler må komme i tillegg til ny lov om besøksbidrag.

«Nasjonale turiststier» er en viktig ordning som har satt naturbaserte turistmål i stand til å håndtere et høyt antall besøkende, og samtidig ivareta naturverdier. Ordningen løser de særskilte behovene for fellesgodefinansiering på disse destinasjonene. I Norsk reiselivstrategi er det foreslått å øke tilskuddene til «Nasjonale turiststier», og å etablere en tilsvarende ordning for «Nasjonale ikoner» som ikke er stier, men natur- og kulturbaserte attraksjoner. DNT oppfordrer til å gjennomføre dette umiddelbart.

DNT ber regjeringen:

- *Styrke finansiering av ordningen med nasjonale turiststier med 20 millioner.*
- *Etablere en ordning for “nasjonale ikoner”, i tråd med Nasjonal reiselivsstrategi 2030.*

Bevaring av viktige friluftsområde, Kap. 1420, Post 30

DNT mener at mye brukte friluftslivsområder i større grad bør sikres for allmennheten. Særlig er det behov for å sikre flere områder for friluftsliv langs kysten og i tettbygde strøk der mange bor og har sitt nærturområde. Ordningen for statlig sikring av friluftslivsområder må styrkes og gjøres godt kjent for kommunene.

DNT ber regjeringen:

- *Sette av minst 50 millioner til statlig sikring av friluftslivsområder.*
- *Sikre at kommunene får god informasjon om ordningen, og øke den statlige andelen som kan gis til sikring av lokale friluftslivsområder.*

Tilskot til kommunar for å betre tilgangen til strandsona langs Oslofjorden, Kap. 1420, post 66

Strandsonen har en stor artsrikdom og gir befolkningen mulighet til enkelt og tilgjengelig friluftsliv. Bit-for-bit nedbygging, privatisering og stengsler som stykker opp strandsonen, har svært negativ virkning både på naturmangfold, friluftslivet og allmennhetens tilgang til nærfriluftslivsområde. Langs Oslofjorden er kun 30 prosent av strandsonen tilgjengelig for folk flest. At det innen 2050 forventes 2 millioner innbyggere i Oslofjordområdet, understreker behovet for å sikre strandsonen for allmennheten. Det viktigste vi kan gjøre, er å begrense utbygging, fjerne hindringer og tilrettelegge viktige friluftslivsområder.

DNT ber regjeringen:

- *Videreføre tilskuddsordningen som gir kommuner langs Oslofjorden midler til juridiske avklaringer i arbeidet med å sikre allmennhetens tilgang til strandsonen og arbeidet med å fjerne ulovlige hindringer i strandsonen.*
- *Utvide nevnte ordning til å omfatte andre kystkommuner med press på strandsonen.*

Historiske ferdselsruter, Kap. 1420, Post 78

Satsingen på Historiske vandrерuter er et samarbeid mellom Riksantikvaren og DNT som fikk prosjektstøtte over Miljødirektoratets budsjett i 2020-2022. Målet med prosjektet har vært å etablere lengre sammenhengende vandrерuter med kulturhistorisk verdi i alle landets fylker. Per i dag mangler det ruter i tre fylker.

Prosjektet har betydd mye for ivaretagelse av viktig kulturhistorie samtidig som midlene har generert stor frivillig innsats og mye lokalt engasjement og stolthet. For prosjektet Historiske vandrерuter har det vært viktig å sikre god representativitet, både geografisk og tematisk gjennom rutene som inngår i satsingen, og vi er ikke i mål med dette.

DNT ber regjeringen:

- *Avsette 3,5 millioner til arbeid med historiske ferdselsårer i frivillige organisasjoner. Midlene kan både brukes på den nasjonale satsingen historiske vandrерuter og andre lokale tiltak.*

Klimatilpasning av friluftslivets infrastruktur, Kap. 1420, Post 61

Kombinasjonen av økt ferdsel og et villere og våtere vær gjør tilretteleggingsarbeidet for friluftsliv dyrere og mer krevende. Å beskytte naturen mot slitasje og lede folk langs trygge traséer som tåler ferdsel, krever tyngre inngrep enn før – samtidig som søknads- og dokumentasjonskravene øker. Økt skred- og flomfare medfører strengere krav til lokalisering og sikring av stier, og i noen tilfeller krav om sårbarhetsanalyser og faresonekartlegging. Reparasjon av bruer i fjellet, klopping av stadig våtere stier, omlegging av eldre, skredutsatte

stier og re-merking av ruter og skilt er eksempler på tiltak på DNT sitt stinett som gir økte kostnader.

Med klimaendringene blir det mer også mer krevende å ta vare på DNTs hytter som er del av Norges verneverdige og fredede bygningsmiljø. Grunnet våte perioder hele året, og færre sammenhengende vintre, er en av de største truslene økt forekomst av muggsopp og råte, samt raskere nedbryting av bygg som har stått i hundrevis av år gjennom kaldt vintervær og varmt, tørt sommervær. Dette tærer på historiske bygg og øker vedlikeholdsbehovet.

Merkede og trygge stier, samt tilgjengelige hytter og nødbuer utgjør også en viktig del av beredskapen i Norge. Friluftslivets infrastruktur bør være rustet for leteaksjoner, nødly, evakuerings- og sikkerhetsruter om ulike beredskapssituasjoner skulle oppstå.

Uten at infrastrukturen vår dimensjoneres for klimaendringer, økt ferdsel og naturfare, vil resultatet bli løsninger med kort holdbarhet. Frivilligheten skal være bunnplanken i det norske friluftslivet, men uten statlig investeringsvilje vil fundamentet forvitte. For å imøtekomme det økte behovet for kompetanse og ressurser som klimatilpasning medfører, foreslår DNT at det etableres en tilskuddsordning til klimatilpasning av stier, ruter og delingshytter.

DNT ber regjeringen:

- *Etablere en tilskuddsordning på 4 millioner kroner i 2027 for klimatilpasning av friluftslivets infrastruktur.*

Innspill til Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett for 2027 og fordeling av spillemidler i 2026

Frivillighet er ryggraden i det norske friluftslivet, og i DNT blir det lagt ned nesten en million dugnadstimer hvert eneste år. Skal friluftslivsorganisasjonene nå ut til enda flere, og bidra til flere turstier, møteplasser og aktiviteter, er vi avhengige av gode rammevilkår. Det innebærer blant annet at offentlige tilskuddsordninger er forutsigbare, treffer godt og er lite byråkratiske. DNT er glade for at Arbeiderpartiet har slått fast at de skal "sikre frivilligheten god finansiering, stor frihet og en sentral plass i samfunnet."

Fordeling av Norsk Tippings overskudd til idrettsformål – Friluftstiltak for barn og unge

Å øke andelen barn og unge som deltar i fritidsaktiviteter et viktig politisk mål, blant annet nedfelt i regjeringens fritidserklæring. Samtidig viser tall fra Ungdata-undersøkelsen at 14 prosent aldri har vært med på organiserte aktiviteter etter at de fylte ti år. Friluftslivet har stort potensial for å nå ut grupper som ellers ikke deltar. En studie fra Oslo viser for eksempel at friluftslivsorganisasjonene i større grad enn andre organiserte fritidsaktiviteter når ut til ungdom fra familier med etnisk minoritetsbakgrunn. Og der idretten opplever at mange ungdommer faller fra, opplever DNT derimot medlemsvekst i ungdomssegmentet. Vi representerer en aktivitetsform med få krav til utstyr, og uten startnummer på brystet.

Likevel ser vi at støtte til friluftslivsaktivitet for barn og unge ofte nedprioriteres, til fordel for andre aktivitetsformål. I arbeidet med handlingsplanen for like muligheter til å delta i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter, ble det for eksempel etablert en egen tilskuddsordning for idrettslag i områder med mange barn i lavinntektsfamilier. I 2025 ble denne økt til 150 millioner kroner og gjort permanent. Til sammenlikning har det ikke blitt satt av midler til oppfølging av handlingsplanen i friluftslivsorganisasjonene. Som handlingsplanen slår fast, er det viktig at det finnes et mangfold av aktivitetstilbud for barn og unge. Det organiserte og ikke-organiserte friluftslivet spiller en viktig rolle i her. Derfor mener DNT det er viktig å sikre friluftslivet større grad av likebehandling med idretten.

DNT ber regjeringen:

- Styrke posten *Friluftstiltak for barn og unge* (fra spillemidlene til idrettsformål) slik at posten økes til 80 millioner ved neste tildeling.

Inkludering i friluftslivet

Med utgangspunkt i frivillighet, står DNT for et betydelig aktivitetstilbud for barn og unge i hele landet. Og selv om for at friluftslivsaktivitet er langt billigere enn en rekke andre fritidsaktiviteter, vet vi at trang familieøkonomi også hos oss kan hindre barn og unge å delta. DNT arrangerer derfor flere gratisaktiviteter for barn og unge fra lavinntektsfamilier, men vi ser at det er utfordrende å finne finansiering til slike tilbud. De øremerkede midlene til friluftslivsaktivitet har dessuten blitt betydelig redusert de siste ti årene, og friluftslivsaktivitet ekskluderes ofte fra ulike tilskuddsordninger med mål om å inkludere flere barn og unge.

Dersom regjeringen faktisk skal nå målet om at alle barn og unge skal ha lik mulighet til deltakelse, kan vi ikke glemme friluftslivsaktivitet i dette arbeidet. I 2025 ble det for eksempel satt av 39 millioner til fysisk aktivitet og inkludering i idrettslag, og 13 millioner til inkludering i kulturliv fra spillemidlene. Det finnes ingen tilsvarende ordning for friluftslivsaktivitet, og friluftslivorganisasjonene har heller ikke mulighet til å søke støtte i noen av disse postene.

DNT ber regjeringen:

- Inkludere friluftslivsorganisasjonene i tilskuddsordningene (Inkludering i Idrettslag og Inkludering i kulturliv) med mål om økt inkludering, eller opprette en egen ordning med samme formål for friluftslivsorganisasjonene (f.eks. Inkludering i friluftslivet).

Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner, Kap. 315, post 70

DNT er svært glade for at regjeringen har prioritert å utbetale full momskompensasjon de siste årene. Full momskompensasjon er viktig for at DNT og andre frivillige organisasjoner skal kunne innfri formålene våre og engasjere flere i aktivitetene våre.

Videre er DNT glade for at Arbeiderpartiet har slått fast at de ønsker å sikre en regelstyrt momskompensasjon for frivillige organisasjoner. Dette er viktig for å sikre frivillige organisasjoner som DNT forutsigbarhet og stabile rammer.

DNT ber regjeringen:

- Sikre en regelstyring av momskompensasjonsordningen, der Kap. 315, post 70 tilføres teksten «overslagsbevilgning». Bevilgningen skal dekke kompensasjon på 100 prosent av frivillige organisasjoners momsutgifter, for organisasjoner med rett på mva.-kompensasjon, basert på gjeldende beregningsordning.

Momskompensasjon for frivillighetsbygg

Flere av våre foreninger eier bygg og anlegg som gir utgifter eller har potensiale for investeringer, og som nå ikke mottar momskompensasjon i den ordinære ordningen. Vi støtter opp om Frivillighet Norges forslag om å opprette en egen kompensasjonsordning som dekker disse utgiftene.

DNT ber regjeringen:

- Etablere en egen momskompensasjonsordning for frivillighetsbygg, i betydningen organisasjonseide bygg og anlegg til bruk i organisasjonenes frivillige virksomhet.

Tilskudd til oppgradering av bygg og anlegg

Vi støtter Frivillighet Norges forslag om at det bør opprettes en tilskuddsordning for oppgradering av lokaler, bygg og anlegg som ikke faller inn under eksisterende ordninger til oppgraderinger, for å oppfylle etablerte standarder og for å sikre universell utforming. Frivillige organisasjoner har i liten grad anledning til å søke tilskudd hos ENOVA. Det betyr at det er en større økonomisk terskel for organisasjoner som eier bygg og anlegg når det er behov for

oppgradering som eksempelvis vil kunne bidra lavere strømudgifter. En ny tilskuddsordning vil kunne bidra til at lokaler kan brukes lenger, av flere og til flere ulike typer aktiviteter.

DNT ber regjeringen:

- Opprette en tilskuddsordning for oppgradering av lokaler, bygg og anlegg, som ikke faller inn under eksisterende ordninger til oppgraderinger, for å oppfylle etablerte standarder og for å sikre universell utforming.

Innspill til Barne- og familiedepartementets budsjett for 2027

Å sikre alle barn og unge lik mulighet til deltakelse i fritidsaktiviteter, et viktig politisk mål for Regjeringen. Den Norske Turistforening skaper et mangfold av aktiviteter og møteplasser for barn og unge, familier, og jobber på ulike måter for å motvirke barrierer for deltakelse. Aktivitetene inkluderer ukentlige turboklubber for barn, sommerleire, ferietilbud og ulike friluftskurs for ungdom – for å nevne noe.

Tilskudd til inkludering av barn og unge, Kap. 846, Post 61

Skal vi innfri målet om at alle barn og unge skal delta i minst en organisert fritidsaktivitet, er Tilskudd til inkludering av barn og unge en viktig ordning. De siste årene har posten i realiteten blitt kuttet, som følge av manglende prisjustering. DNT frykter det vil få negative konsekvenser i en tid der stadig flere opplever økonomi som barriere for deltakelse.

DNT får øremerkede midler gjennom ordningen til å organisere ferietilbud for barn og unge som ellers ikke har mulighet til å delta. I 2024 hadde vi med oss over 3800 barn, unge og foresatte på overnattingsturer, friluftsskoler, feriecamper og aktivitetsdager i skolens ferier. Deltakerne rapporterer at de er svært fornøyde med tilbudet, og etterspørselen er svært høy. Øker bevilgningene, kan vi også få med flere.

Vi ønsker også å spille inn to utfordringer med ordningen. For det første opplever flere av foreningene våre at aktivitetene deres med og for barn og unge, ikke er støtteberettiget gjennom de lokale fritidskassene, blant annet fordi aktivitetene er organisert på en annen måte enn tradisjonelle idrettstilbud, med faste treninger. Friluftslivsaktivitet er et viktig tilskudd til det lokale fritidstilbudet, og bidrar til at barn og unge har et mangfold av aktiviteter de kan delta i. DNT ber derfor om at de lokale fritidskassene gjennom kommunene innrettes slik at de tilpasses et mangfold av fritidsaktiviteter, også aktiviteter uten faste ukentlige møter. En annen utfordring er at vi ofte må opprette egne særtilbud for målgruppen, i stedet for å kunne inkludere disse i ordinære aktiviteter og arrangementer. Erfaringen vår er at det er mindre stigmatiserende å kunne kutte i deltakeravgiftene for alle deltakere, heller enn å ha egne, behovsprøvde tilbud for dem med "reelt behov". Vi tror også dette vil gjøre det enklere for oss å nå ut til flere grupper – deriblant barn og unge i lavinntektsfamilier eller som av andre grunner er i fare for å falle utenfor.

DNT ber regjeringen :

- Styrke ordningen tilskudd til inkludering av barn og unge (BFD, kap. 846, post 61) med minst 50 millioner kroner.
- Sikre at aktivitetstypen Lokal fritidskasse gjennom kommunene innrettes slik at den er tilpasset mangfoldet av aktivitetstilbud som finnes for barn og unge, herunder fritidsaktiviteter uten faste ukentlige møtepunkt.
- Sikre at universelle tilbud passer inn i tilskuddsordningen, og at tilskudd kan gis direkte til fritidsaktivitetstilbyderne slik at vi kan gjøre tilbud gratis eller så rimelige som mulig for alle.

Grunnstøtte til barne- og ungdomsorganisasjoner, Kap. 846, post 70

I handlingsplanen for like muligheter til å delta i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter, Alle Inkludert!, peker Regjeringen på at barn og unges egen motivasjon for deltakelse er avgjørende, og at det derfor må finnes et bredt mangfold av aktivitetstilbud for barn og unge. For å lykkes med dette, er grunnstøtten til barne- og ungdomsorganisasjonene viktig. Ordningen støtter for eksempel DNT i å skape aktiviteter med og for barn og unge, som for eksempel turboklubber, skiturer, kajakkurs og klatrekvelder – for å nevne noe.

Med midlene fra ordningen kan vi dessuten jobbe målrettet med mangfoldig rekruttering, og å bygge ned barrierer for deltakelse. Skal vi sikre at alle barn og unge har like muligheter til deltakelse, må grunnstøtten til barne- og ungdomsorganisasjonene økes.

DNT ber regjeringen:

- Styrke grunnstøtten til barne- og ungdomsorganisasjoner (BFD, kap. 846, post 70) med minst 14 millioner kroner.

Innspill til Helse- og omsorgsdepartementets budsjett for 2027

Å sikre at flere har mulighet til å delta i friluftsliv er et av de billigste og mest effektive forebyggende tiltakene vi har for den norske folkehelsen. Friluftsliv og særlig nærfriluftsliv er lett tilgjengelig, rimelig, og krever lite utstyr. Stien er Norges mest brukte, og billigste idrettsanlegg, og organisert friluftslivsaktivitet driftes i stor grad av frivillige og er dermed svært kostnadseffektivt. Likevel er friluftsliv fortsatt underprioritert i helsepolitikken, med et betydelig gap mellom mål og ressursbruk.

Den Norske Turistforening er Norges største frilufsorganisasjon. Vi har over 340 000 medlemmer, og hvert år legges det ned over 1 million timer frivillig innsats i foreningene våre. DNT forvalter over 23 000 km stier og 600 hytter, og er landets største tilbyder av organisert friluftslivsaktivitet.

Friluftsliv for folkehelsa, Kap. 714 Folkehelse, post 79

I Regjeringens plan for Norge slår regjeringen fast at den vil prioritere arbeid for en friskere befolkning, fordi “god helse gir frihet og trygghet – for den enkelte og for samfunnet.” Samtidig vet vi at bare halvparten av den voksne befolkningen i Norge oppfyller anbefalingen om fysisk aktivitet, og vi er fremdeles langt unna målet om at andelen skal øke med 15 % innen 2030. Ifølge Helsedirektoratet er det lite sannsynlig at vi når målet uten at det settes i verk nye tiltak. Til tross for at Norge kan spare enorme summer på at flere blir mer aktive, er det bare satt 1,1 million til oppfølging av handlingsplanen for fysisk aktivitet.

Friluftslivsorganisasjonene har en unik mulighet til å bidra til målet om å få flere i aktivitet. Friluftsliv er en lavterskel aktivitetsform som krever lite utstyr, og stiller få krav til tidligere erfaring. Dessuten vet vi at friluftsliv er den formen for aktivitet flest kunne tenke seg å drive mer med. I tillegg til å bidra positivt til at flere kan leve aktive liv, kan også frilufsorganisasjonene og frivilligheten spille en viktig rolle for å motvirke ensomhet, utenforskap og psykiske helseplager.

DNT jobber kontinuerlig for å nå befolkningen som helhet, og målrettet med å få med flere utsatte og underrepresenterte grupper. Samtidig savner vi tilskuddsordninger som støtter oss i dette arbeidet. Dessuten opplever vi at flere tilskuddsordninger som er relevante for DNTs formål og aktivitet kun er åpne for kommuner og fylkeskommuner.

DNT ber regjeringen:

- Sette av 30 millioner kroner en ny tilskuddsordning for å styrke frivillige organisasjoners arbeid med å skape et mer aktivitetsvennlig samfunn og øke andelen fysisk aktive.

- Sikre at frivillige organisasjoner kan søke på tilskuddsordninger med formål om å fremme god psykisk helse, forebygge ensomhet og skape sosiale møteplasser.

Opprettelse av et nasjonalt ulykkesregister i samarbeid med Justis- og beredskapsdepartementet

DNT ønsker et felles nasjonalt ulykkesregister der hendelser registreres selv om de ikke medfører oppfølging og behandling i helsevesenet. Norges klatreforbund har allerede gode erfaringer med et slikt register. Forbundet har gjennom 30 år bygd opp et register som nå inneholder over 1700 rapporter om klatreulykker, noe som har gitt et uvurderlig datagrunnlag for opplæring, informasjon og forebyggende virksomhet.

Stadig flere driver med friluftsliv – også av den mer risikofylte typen. DNT har lang erfaring som tilrettelegger for aktivitet og ønsker å legge premissene for utviklingen av friluftslivet i takt med samfunnsutviklingen - på en trygg og sikker måte. DNT skal være en premissleverandør for både organisert og uorganisert ferdsel med kroppen som motor i alle naturområder. Et viktig arbeid i denne sammenheng er målrettet holdningsskapende og opplysende arbeid samt et kontinuerlig arbeid med læring og erfaringsoverføring mellom og på tvers av aktørene. Målet er å jobbe for et trygt og sikkert friluftsliv som bidrar til å forebygge antall ulykker og nestenulykker.

Ferdsel og aktiviteter i naturen vil aldri bli risikofritt. Derimot vil kunnskap om omfanget av ulykkeshendelser (ulykker og nestenulykker) og mer kunnskap om utløsende årsaker bidra til et mer målrettet og forebyggende arbeid. Ifølge regjeringens handlingsplan for friluftsliv ble det i 2017 registrert totalt 11 286 ulykker i Norsk pasientregister under kategorien natur, hav, sjø og vann. Dette er kun ulykker som har medført oppfølging i helsevesenet. Vi antar at det er mørketall, og at ulykker og nestenulykker som ikke medførte personskade, men hvor det var et *skadepotensiale*, ikke blir registrert. I forskningen foreligger det en antakelse om at nestenulykker som har tilsvarende karakteristikk som en alvorlig ulykke (også kalt HIPO nestenulykke (HIPO = high potensial for harm)), kan gi lærdom og forebygge at en alvorlig ulykke med store konsekvenser oppstår. Dette gjør at også nestenulykkene er av stor interesse i et lærings- og sikkerhetsperspektiv.

I regjeringens handlingsplan for friluftsliv står det “Ulykkestall og kunnskap om ulykkesforløp gir grunnlag for å drøfte mønstre og/eller fellesnevnerne knyttet til årsaksforhold ved ulike hendelser”.

En utfordring som begrenser denne muligheten for et kunnskapsbasert forebyggende arbeid i dag, er at det ikke eksisterer et nasjonalt system for ulykker og nestenulykker i friluftslivet. Et slikt system med tilhørende database vil muliggjøre systematisk kunnskaps- og erfaringsbasert læring og forskningsbasert utvikling.

Opprettelsen av et ulykkesregister er avgjørende for at vi fullt ut skal kunne være en del av den nasjonale forvaltningen av sikkerhet i naturen. Vi må vite hvilke ulykker som oftest skjer, hvor folk blir reddet, og i hvilke situasjoner. I dag registreres kun hendelser med alvorlig og dødelig utfall, mens situasjoner som gikk bra til slutt, ikke registreres. Dette er en tydelig mangel.

DNT ber regjeringen:

- *Sette av midler til å utrede hvordan det kan opprettes et nasjonalt ulykkesregister eller gjøre vaskede data fra helseregister tilgjengelig for private initiativ.*

Innspill til Energidepartementets budsjett for 2027

Klima- og naturkrisen må løses sammen. Likefullt vet vi at utbygging av vind- og vannkraft, inkludert kraftledninger og tilhørende infrastruktur, er det som har ført til størst tap av inngrepsfri natur i Norge de 15 siste årene. I Regjeringens plan for Norge slår regjeringen fast at den vil prioritere å redusere naturtapet. Skal vi lykkes med dette, må energipolitikken samordnes bedre med miljøpolitikken.

DNT er derfor glade for at Arbeiderpartiers program slår fast at: “Vi må bevare mer natur, samtidig som vi sikrer tilstrekkelig fornybar kraft. Det betyr å prioritere strengere hva areal skal brukes til og hvilke areal som kan bygges ut. Sårbar natur må skjermes” og at “den billigste energien er den vi ikke bruker. Norge har et stort potensial for å bruke energien mer effektivt, og Arbeiderpartiet vil gå foran.” I lys av dette mener DNT Regjeringen må satse på energieffektivisering, tallfeste nasjonale mål for energisparing og effektivisering, og legge til grunn en nøktern og behovsprøvd energiutbygging.

Energieffektivisering og -omlegging, kap. 1825, post 50

Energieffektivisering i bygg er den raskeste og mest miljøvennlige måten å “skaffe mer” strøm uten å bygge ned mer natur. DNT støtter målet om å redusere strømbehovet i bygg, men frykter at det er lite sannsynlig å nå målet med dagens virkemiddelbruk. Vi etterlyser derfor bedre tilskuddsordninger for å øke farten på energioppgraderinger og sparetiltak i bygg og industrivirksomhet.

I 2023 kom det nye ordninger gjennom Enova for næringsbygg og boligsameier, og i 2025 kom det en støtteordning til kjente og modne energieffektiviseringstiltak i husholdningene. Regjeringen må sikre midler til å opprettholde og styrke disse ordningene frem mot 2030. Dessverre reduseres midlene til energieffektivisering i statsbudsjettet for 2026. Vi ber om at bevilgningsnivået til Klima- og energifondet (Enova) fra 2025 som et minimum prisjusteres, og fortrinnsvis høynes for å speile viktigheten klimaeffektivisering har som ledd i energisikkerheten i Norge, og ivaretagelse av norsk natur, der midlene øremerkes energieffektiviseringstiltak i bygg og industrivirksomhet.

DNT ber regjeringen:

- Øke de statlige midlene til energieffektivisering under kap. 1825, post 50 med minst 500 mill. kroner.